

La nit que Obama va guanyar les eleccions

Toni Cucarella

No sap quant de temps fa que roda pel llit desonillat, si són molts minuts o ja han passat hores, entre rampallades d'ansietat. Ha canviat tantes voltes de posició que ha despertat diverses vegades Laura, la seua dona. Ella no s'ha queixat, a tot estirar ha emès un parell de gemecs. I a l'últim ha tornat a fer-se-li cremor, la puta cremor: una ascensió roent des del cor de l'estómac fins a la gola: reglots d'àcids soflimants. Va començar a patir-la farà cap a dos anys, al poc que començaren els rumors a la fàbrica: que sí tancava, que no tancava, que només regulació de plantilla... Va aparèixer la incertesa i el temor. La hipoteca del pis, el cotxe fet un pot rovellat... Si tancava la fàbrica, tots al carrer. Si no tancava i hi havia regulació, la loteria negra. Ell sabia que tenia molts números d'aquesta loteria.

No era dels més reivindicatius en l'empresa, però s'havia enfrontat algunes vegades amb l'encarregat i amb el cap de secció, per qüestions sense aparent importància, i a les assemblees sempre hi deia la seua; no era dels més actius, però sabia que el tenien assenyalat: obria la boca i això era prou delictiu: qui obri la boca, li tallen el nas. Si hi havia regulació, doncs, el seu nom estaria en el llistat dels prescindibles. Aquella tensió, que si sí, que si no, l'ansietat de la incertesa sobretot, li va provocar aquella cremor. Va haver d'anar al metge. Li feren proves: per si tenia el bacteri, l'helicobacter pylori: negatiu. Li feren una gastroscòpia: no va voler que el sedaren pensant-se que seria breu, la prova, i tot i el poc temps que va durar li va semblar eterna i molt desagradable. Al final, el metge li va diagnosticar estrès. Collons, estrès! Quan li ve la cremor es pren un parell d'Almax i això ja li apaga el foc. I per culpa de la cremor ha hagut de decidir-se a alçar-se. Així que s'ha alçat perquè el desonillament l'ha posat nerviós i perquè té una cremor que li abraseix l'ànima i necessita un parell d'Almax.

S'esmuny enfora del dormitori a les fosques, per no despertar una altra volta la Laura. Pel passadís, s'hi escolta un feix de besllum, de la que penetra a través del menjador de l'enllumenat del carrer; les cortines, de fil cru, deixen passar la resplendor de fora, i no acostumen a abaixar les persianes. Obri lentament un calaix del moble del televisor, que és on sol guardar la capsa de les pastilles Almax. Se'n posa dues a la boca i comença a dissoldre-les lentament. S'asseu al sofà i engega l'aparell de televisió. Primer de tot vol saber quina hora és: la una i quaranta-tres minuts. Fa més d'hora i mitja que s'ha gitat, més d'una hora i mitja, doncs, rebregant llençols i mantes en va, neguitejant, acumulant desfici. Ara s'adona del que hi ha a la pantalla: a l'igual que quan l'havia apagada per anar-se'n a dormir, continuen remenant l'olla de les eleccions presidencials als Estats Units. De moment, en el principi del recompte, McCain guanya Obama. N'està fart, fart i enfiat, de les eleccions nordamericanes. Fa dies que no hi ha cap més notícia. Com si al món hagueren deixat de passar coses, com si les tragèdies humanes, tan

habituals als noticiaris, s'hagueren pres un descans, unes merescudes i insòlites vacances. Arreu pronostiquen la victòria d'Obama: és l'hora del canvi. Tothom delera el canvi, diuen, el clamen, s'hi aclamen: Change. Yes, we can! Una fita històrica: podria convertir-se en el primer president afroamericà dels Estats Units. Obama és l'esperança, diuen, perquè amb ell serà possible un món més just, més lliure, més pacífic, més feliç... Qui tem fam, somia rotllos. Qui del dimoni fuig, debades corre.

L'endemà ell haurà d'anar per força a les oficines del Servei Valencià d'Ocupació, el Servef, per fer la renovació de la demanda de treball. En tot el temps que fa que s'hi va inscriure, no l'han avistat de cap oferta. Però s'alegra en pensar que potser hi veurà alguns dels antics companys de la fàbrica que també foren acomiadats. Si més no algú dels qui, com ell, encara no ha tingut una nova oportunitat i ha de fer l'obligada renovació. Retrobar caràcters coneguts, parlar muscle contra muscle de les injustícies patides, de les esperances compartides, del temps que passa en va i la buidor dels dies al sol, d'aquell encarregat fill de puta, d'aquell gerent malparit. Per les notícies que té, potser hi serà l'Eladi, possiblement també el Joan, el Joan Tomàs. L'Àngel potser no se'l trobarà, perquè volia canviar d'aires, provar sort: l'última vegada que el va veure li va comentar que pensava enfilar cap Alacant, a ca una germana seua. Demà no hi serà, doncs, l'Àngel. Qui sap quan tornarà a veure'l, si mai torna a veure'l. Ensaliva les pastilles que a poc a poc se li van diluint en la boca; s'hi enrossina fent saliva.

Voldria estar dormint, descansant, voldria abaixar la persiana de la ment i posar-hi un rètol que diguera: Tancat per descans del personal. És de matinada i ell està totalment desvetlat, cara a cara amb el televisor, desficiós, i fa zàping: eleccions, eleccions, eleccions, telebotiga, concurs, telebotiga, eleccions, eleccions, eleccions, telebotiga... S'enrabia. Apaga el televisor. Sent la necessitat de fer esclafir un crit, de reballar el comandament contra la pantalla, de cagar-se en la puta que els ha parit a tots: voldria que els fills de puta volaren, llavors ell empunyaria una

escopeta i bam! bam! bam! Com si foren ànecs en una albufera... M'estic tornant boig, pensa: boig i ressentit. S'alça del sofà i penetra en la foscor a mitges del passadís. No vol tornar al llit. S'acosta fins a l'habitació on dormen les seues filles, la major té onze anys i la menuda set. La porta està ajustada. Eixampla una mica el badall i escolta. Escolta l'alenar compassat i plàcid de les xiquetes, ben adormides, indiferents a la confrontació electoral que manté en vetla gairebé tot el món on és de nit, i ben esparpillats bona part d'on és de dia. Sentir la respiració cadenciosa de les filles, el tranquil litza. S'hi està un cert temps, poc, un parell de minuts no arriba. Té por de despertar-les, tem que arriben a copsar la seua respiració ansiosa i li pregunten què hi fa allà, en el lllindar de la porta, a les fosques, com un sentinella, a l'aguait i neguitós. Ajusta de nou la porta i se'n torna cap al menjador. S'acosta a la finestra. Descorre la cortina i observa el carrer, ben solitari en aquestes hores nocturnes. De sobre hi passa un cotxe, lent, quasi silencios. I en la fondària del silenci urbà, zumzeja el renou d'un camió de la recollida del fem, dos o tres carrers lluny, que s'empassa la càrrega pudenta dels contenidors. Sent el clic del llum d'una habitació i refrec de roba. Algú s'alça i camina. Deu ser la seua dona, sospita. És la seua dona. Es gira i la veu que se li acostava, en pijama, i tot d'una li pregunta ella, amb la veu ensonegada, cansada: que et trobes malament? Cremor, diu ell. Et prepare alguna cosa?, pregunta ella. No cal; m'he pres un parell d'Almax. Tornate'n al llit, li diu: estic bé, desonillat però bé. Llavors li passa una idea pel cap, ara que ella està alçada; diu: vaig a vestir-me i eixiré a pegar una volta. Ella s'estranya, es preocupa: fa gelor, Josep. Necessite que em pegue l'aire, diu ell.

Necessita que li pegue l'aire, sí, li cal esbargir-se, perquè si continua encauat li creixerà més l'ansietat, li vindran ganes de trencar alguna cosa, de cridar com un desbaratat: em cague en el puto capitalisme de merda! Fills de puta! Josep, t'encontres bé?, torna a insistir la seua dona, que li ha notat les dents serrades i una torba en els ulls. Sí, sí, fa ell, és només que m'he desonillat i no poder dormir m'està posant nerviós. Mira un miqueta la tele, li aconsella ella. Ja ho he intentat,

diu ell, i és pitjor: eleccions i eleccions i més eleccions! Ah, sí, fa ella, recordant-se'n: Ja ha guanyat Obama?, pregunta. Adés anava perdent, diu ell. Ella fa un gest d'estranyesa. Ell s'encamina cap a l'habitació per vestir-se. Menstrestant ell es vesteix, ella ha engegat el televisor i s'interessa per les notícies. Quan ell ix, vestit, ella, sense girar-se, diu, d'esme: posa't l'anorac gros que fa molt de fred. Sí, assenteix ell, em posaré el gros. Llavors ella li anuncia: ara guanya Obama. Ell, però, mou els muscles, indiferent, i s'endinsa en el passadís, ara il·luminat, cap a la porta d'eixida.

Al carrer fa fred, sí. I tant que en fa! S'apuja la cremallera de l'anorac i comença a caminar, carrer amunt, cap al centre de la ciutat. Alça la mirada cap als edificis i s'adona que hi ha llum a moltes finestres. Tanta gent pateix d'insomni?, es demana: és interès per les eleccions presidencials als Estats Units? Què hi guanyem nosaltres, treballadors sense faena, pregunta al fred escèptic de la nit, amb la victòria d'un o altre? Hi ha molta gent que diu Obama com qui diu el nom un profeta, o el pensa com un jesucrist, com un jesucrist de nou ressuscitat per a redimir-nos del dolor de la crisi i salvar-nos per sempre més de la misèria campal del capitalisme salvatge. Obama és el canvi necessari, és l'esperança desitjada, o el canvi desitjat i l'esperança necessària.. La gent necessita creure que les seues vides hipotecades podran millorar, i els qui tenen fe, i els qui no en tenen però s'hi sumen, creen nous sants miraclers als que aclamar-se, nous ídols, altres icones, o més aviat altres els creen per fer creure a la gent que necessita tornar a creure en l'esperança que alguna cosa va a canviar, i aquesta vegada de debò, com qui ven un nou producte comercial: una crema facial antiarrugues que al capdavall no refà la pell vella, un reductor de greix abdominal que a tot estirar fa cosconelles en la panxa. Havíem caigut en un pou de desesperança, per les conseqüències del canvi climàtic, per la inseguretad en el món, per la crisi econòmica... Per la falta de faena estable, pels crèdits hipotecaris, pel futur emboiregat, pel present ennuvolat... Tot aquest garbuix d'idees li bull pel cap mentre camina sense pressa en direcció al

centre de la ciutat, el cap catxo, les mans a les butxaques, i un dolor a les parpelles i una recialla de cremor que encara li flameja en la gola de l'estómac. Pensa, i s'adona que és per culpa de pensar tant que no ha pogut agafar el son. Però no pot evitar-ho. Cogito ergo sum. Cogitas ergo et desvetles.

S'atura davant les escales que pugen al jardí de la Glorieta. Per darrere seu passa el camió del fem i decideix muntar els escalons. En arribar al capdamunt, fa una ullada a la bassa, als arbres, als bancs... Hi ha un banc on algú ha fet capoll: un capoll de cartó, per evitar el ros gelat de la nit sobre el cos espatlat. Un home sense sostre, o un home amb sostre de cartó. El primer porquet va fer una casa de palla, i el llop, d'un bufit, la va assolar; el segon porquet va fer una casa de llenya, i el llop, d'un bufit, la va assolar; el tercer porquet va fer una casa de rajoles, i el llop, per més que va bufar no va la poder assolar; però per fer-se la casa el porquet va haver de demanar un crèdit hipotecari i quan els porquets es van quedar sense faena el banc els la va embargar, llavors va arribar el llop, que estava conxorxat amb el banquer, i es va menjar els porquets, que havien hagut d'anar a dormir al ras, sota un sostre de cartó... El govern de Rodríguez Zapatero ha aprovat una moratòria hipotecària per als treballadors que estiguen en atur. No perdona cap pagament, sinó que permet ajornar la meitat de la quota mensual fins l'any 2010, que és quan el govern preveu que s'haurà acabat la crisi. Llavors caldrà tornar els diners ajornats. Sense perdó, sense cap més moratòria.

No pren el camí cap a l'home que dorm sota un sostre de cartó, sinó que fa unes passes cap a la dreta, en direcció a l'edifici de Correus. Però no avança gaire. Decideix seure en un banc. Seure i pensar. Fa dies que pensa en la “moratòria hipotecària”, hi pensa i no para de pensar-hi des que es va aprovar. Dubta si acollir-s'hi o bandejar-la. Creu que es pot trobar fugint del foc per a caure en les brases. Qui li assegura que dins de tres anys haurà millorat la situació... No confia en Zapatero ni en Solbes, el seu ministre d'Economia: negaren la crisi econòmica quan era metàstasi mundial, intentaren ocultar-la amb paraules revestides, amb

metàfores, tanmateix sense la més mínima poètica, tot prosa de l'engany i la covardia: mantàfules! No hi confia, doncs. Als bancs que han provocat la crisi de tant especular, la majoria dels governs dels països afectats sí que els han rescatat a fons perdut. Les persones, però, raona entre si mentre mira l'alta magnòlia del jardí, malalta d'ençà que construïren un aparcament sota les seues arrels, no les rescata ningú: que s'ofeguen en el tarquimar de la crisi. Dins de tres parell anys, ell n'està convençut, si té un treball serà en pitjors condicions que quan treballava a la fàbrica. De fet, ja han dit que volen aprofitar la por que ha generat la crisi per retallar drets laborals i rebaixar salaris. Treballadors kleenex: t'hi moques i els llances. Dins de tres anys, doncs, potser tindrà un treball molt en precari i molt mal pagat; tan mal pagat que no podrà fer front a les quotes del crèdit hipotecari. I com els porquets i com l'home que dorm en el banc de la Glorieta, haurà d'anar a viure sota un cartó, i vindrà el llop que està conxorxat amb el banquer i es menjarà tota la família, les filles primer, que són de carn més tendra. Quins ullals, quina bancada, la del llop hipotecari! Si tinguera una escopeta, mataria el llop i els fills de puta que volen, si tinguera una escopeta!

Es desperta de sobte, espantat, amb els ullals del llop encara vius en la seua ment, amenaçadors. Vés per on la son l'ha agafat a traïció, ni que siga per trasbalsar-lo amb una becada de temps indeterminat. Mira al seu voltant, desorientat. És encara de nit i roman assegut en un banc de la Glorieta. Però ja no està tan a soles com quan ha arribat. Ara hi ha un home vestit amb xandall, un home de la seua edat, aproximadament, sense afaitar, que escolta amb atenció allò que sent pels auriculars, i fa ballar nerviosament ara una cama, ara l'altra, i somriu amb una estranya felicitat. Les seues mirades coincideixen: està guanyant Obama!, li anuncia, amb irrefrenada exultació, l'home del xandall. Ell voldria haver-li preguntat, sorneguer: per quants gols de diferència? Però se n'està perquè sap que l'altre no copsarà la ironia, així que es limita a embastar-li un somriure d'aparent confraternitat. Llavors desvia la mirada, poruc de sobte que l'home del xandall

tinga ganes de moure conversa, perquè ell no en té gens, de ganes de xarrar amb ningú. Voldria tornar a recuperar el somni, el malson més aïnes, en què el llop hipotecari eixampla els terribles queixos per devorar les seues filles, però ara ell tindrà una escopeta, l'ha carregada abans d'entelar la mirada, de cloure els ulls i deixar-se entabanar per una altra becaina. Però en comptes del llop se li representa el cotxe, el seu vell cotxe de més de quinze anys, que va passar la Inspecció Tècnica de Vehicles fa just un mes, i des de l'endemà mateix que el motor li perd oli, li perd tant d'oli que li fa por posar-lo en marxa. Ja ha parlat amb el mecànic i li ha fet un pressupost. No és una reparació barata. S'ho està repensant fa una setmana llarga. I reconeix que és inevitable, haver-lo de dur a arreglar. Tanmateix, li sap greu gastar-se tants diners en la reparació d'un cotxe vell. Però no hi ha estalvis per a un de nou. No n'hi hauran en molt de temps. I els bancs no concedeixen crèdits als qui no tenen un treball estable. Abans sí, abans els concedien com si els diners foren de mentireta, com si jugaren al monopoly. Crèdits barats, a llarg termini, sense avaladors, barat a demanar-los. Ara els bancs no afluixen la mosca tan aïnes. I encara que l'afluixaren, què?, es pregunta: si no podem aclarir-nos amb un préstec, amb dos serà com posar-se un dogal al coll... Caldrà aconformar-se a apanyussar el vell i fer-lo durar tant com serà possible. Per això, durant aquesta altra becada, ha somiat un motor que no para de degotar oli negre, degota sobre les seues mans que fan cassoleta i se li omplin a vessar i ell no sap què fer-ne, d'aqueix oli brut i gastat que no cessa de degotar d'un vell motor de cotxe, com si es desagnara...

En despertar-se, l'home del xandall ha desaparegut. Fa una ullada arreu per si encara l'ataülla mentre s'allunya. No hi és. No hi ha ningú per la redor. Excepte l'home que dorm sota un sostre de cartó. Estic gelat com un poll, somica entre si. Està gelat. Té fred. La barbeta li tremola. Les cames se les sent garratibades. S'alça i comença a caminar, amb dificultats, tremolant de fred, de retorn cap a casa. Potser encara podré dormir un parell d'hores en el llit, delera. I amb aquesta convicció mamprén el camí de retorn. Fa una darrera ullada a l'home

que dorm sota un sostre de cartó, davalla l'escala que abandona el jardí i camina cap al semàfor. Quan hi arriba, per darrere se li han unit dos hòmens. Ell els havia guipat de reüll, mentre baixaven per la vorera en direcció al mateix semàfor que ell ara travessarà, que tots tres travessaran. S'abriguen amb grossos anoracs, com ell, i sospita que deuen anar cap a l'estació de trens, de camí cap a la feina, perquè tots dos porten carteres de treball. L'un li diu a l'altre que la victòria d'Obama estava cantada: totes les enquestes el donaven com a guanyador. Ara hi haurà un canvi important en la política mundial, segur, pronostica l'altre: fa falta. Travessen el carrer. Ell sent les seues veus a l'esquena. Ja cal un canvi, assevera l'altre home. I encara sent que afegeix, mentre els dos hòmens i ell prenen direccions oposades: però no sé si li ho permetran: veurem quant de temps tarden els serveis secrets a deixar que se li acoste un descervellat amb la pistola carregada. Com amb Kennedy...

El cognom Kennedy es perd en la distància, les paraules que continuen la conversa entre els dos hòmens s'esvaeixen incomprendibles. Postser sí, que el mataran aviat, a Obama, augura ell també: si més no ho intentaran. Per clavar-li la por al cos, perquè es deixi de transformacions socials, de canvis... O potser ell prou que ho sap, que tan amunt no s'hi arriba només amb bons discursos, sinó amb diners i padrins, i ben aviat s'oblidarà de tot el que ha promès, de totes les il·lusions que ha convocat al seu voltant: Yes, we can! Així doncs, i què si el maten?, qüestiona tot seguit: si el maten prompte, serà un altre màrtir de l'esperança per posar en la fornícula de les adoracions inútils. Li dedicaran llibres, poemes, cançons i pel·lícules de cine que seran multinominades als òscars de Hollywood. Caiga qui caiga, que no pare el negoci, que no s'ature la maquinària infernal del capitalisme: Business is business. Caníbals.

En arribar a casa, la seua dona l'espera en la cuina. Estava preocupada, li diu. Estic bé, diu ell. I la cremor? Se m'ha passat amb l'Almax. Tens fred?, pregunta ella. M'he quedat com un poll, diu ell, i somriu. Et prepare un cafè?, li pregunta ella.

Sí, per favor, agraeix ell. Ella prepara el cafè, ell la mira. Pensa en les seues filles. En el llop hipotecari. En la renovació de la demanda d'atur. En els seus companys que també foren despatxats quan la fàbrica va tancar. La fàbrica, que ara s'ha instal·lat en un país de l'Europa de l'Est on paguen salaris més baixos, fan jornades laborals més llargues i tenen encara més retallats els drets laborals. Diuen que així redueixen costos i poden oferir cotxes més barats de preu. Però ell no pot comprar-se un cotxe nou. Ni que siga un que haja estat fabricat amb costos laborals més reduïts. Tot això ho pensa mentre la Laura prepara la cafetera. Però no és un pensament d'ara, no és un pensament nou: és un pensament vell i repetit: com aqueixa cremor provocada per l'estrès que tan sovint li fa la guitza. Pren el cafè. S'acosta al sofà, s'hi asseu i engega el televisor: Obama ha guanyat. Ara té son. Però no tornarà al llit: vol passar d'hora per les oficines del per fer la renovació de la demanda.

Sense adonar-se'n s'adorm. S'adorm sense somiar. Dorm durant gairebé dues hores. L'han despertat les seues filles que prenen el tassó de llet amb cacau soluble en la cuina, i, com sempre, es discuteixen per qualsevol trellat. Ell s'alça i apaga el televisor. Pregunta a les filles per sa mare. Ja se n'ha anat a treballar, li diuen. Ah, sí, fa, mentre li ve a la memòria que avui és dimecres i els dimecres la Laura fa l'escala d'una finca del carrer Germanies. Mira l'hora en el rellotge de la cuina: falten cinc minuts per a dos quarts de les vuit. Afanyeu-vos que fareu tard a escola, les acuita. Cinc minuts més tard, baixen les escales cap al carrer. Les acompanya només fins a la cantonada, on ja les esperen altres companys i companyes carregats de motxilles, i tots junts adrecen cap al col·legi. Ell els segueix uns instants amb la mirada. Fins que trenquen per un carrer i desapareixen de la seua vista. Llavors s'encamina cap a les oficines del Servef.

Quan hi arriba, encara no és l'hora d'obrir al públic. A la porta de les oficines, ocupant carrer i tot, s'hi aplega un bon pilot de gent. Guaita pertot buscant un rostre conegut, algun altre damnificat de la fàbrica on treballava, ensuma l'aire per si encara algú escampa recialles empeltrides d'aquella flaire de les

màquines, vells i nous engranatges que ara deuen funcionar a tall d'espasa en algun indret de l'est d'Europa. Ensuma l'aire com un gos. Però no descobreix cap rastre entre la multitud. Només sent els comentaris esfilegassats de la gent, un murmurí: Obama, Obama, Obama... Llavors hi veu el Joan, el Joan Tomàs. Agita el braç ben amunt per cridar la seua atenció, mentre s'obri pas entre la gent per arribar on és l'antic company de fàbrica. En trobar-se, s'abracen. Açò va per a llarg, li comenta el Joan Tomàs: tenim temps de fer un café. A l'altre costat del carrer hi ha una cafeteria: piles de caixes de cervesa i cocacola i una columna de cadires de resina fan guàrdia vora l'entrada. S'hi encaminen. El Joan Tomàs es lamenta: tinc els peus gelats. Ell, com si no l'haguera sentit, per si potser no ho sap, li dóna la notícia: ha guanyat Obama. L'amic, escèptic, li rondina: amb això em calfaré jo els peus ara. La resposta el fa somriure, i diu: el pague jo, el cafè. Això sí que és una bona notícia, fa l'amic, i entren a la cafeteria, plena de gent que espera que, a l'hora en punt, òbriguen les portes del Servei Valencià d'Ocupació.

novembre 2008